

Дорадча демократія

Конгрес місцевих та регіональних влад
Ради Європи

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Що таке дорадча демократія?

Дорадча демократія, як один з методів залучення населення, коли обговорення відбувається між членами групи випадково обраних осіб, є ключовим компонентом процесу прийняття рішень. Обговорення є провідною практикою участі громадян, яка використовується в багатьох громадах, де органи місцевої, регіональної чи центральної влади залучають представницькі групи населення. Таким чином місцеві лідери здатні більш неупереджено приймати важливі рішення, зокрема щодо складних або суперечливих тем, тим самим підвищуючи довіру суспільства до демократії.

Основними принципами дорадчих процесів є випадковий вибір, інклюзивність, якісні та продумані рішення, відкритість та прозорість. Тому вони потребують більше часу і тривають декілька днів.

Чому учасники дорадчих процесів обираються методом випадкової вибірки та чи є це обов'язковим?

Випадкова вибірка учасників від різних груп населення є елементом дорадчої демократії. Оскільки процес потребує достатньо багато часу та ресурсів, неможливо залучити до дорадчих процесів всіх громадян. Рекомендовано працювати з невеликою групою, адже її склад є важливим та має відповідати кільком демографічним критеріям, таким як стать, вік тощо. Така група представлятиме максимально об'єктивну вибірку населення міста чи країни. Оскільки обрані таким чином учасники представляють всіх громадян громади, вони можуть бути незалежними у власних рішеннях, не відволікаючись на вибори, партійну політику чи кампанії зі збору коштів.

Які основні етапи дорадчого процесу?

Не зважаючи на те, що кількість учасників, які залучатимуться до розробки рекомендацій та політик достатньо маленька (переважно 30-70 осіб), кожен етап передбачає всебічну залученість зацікавлених сторін, починаючи від пересічних громадян до груп за інтересами, представників неурядових організацій та місцевих політичних партій. Це призводить до більш повної та обґрунтованої громадської думки та, вірогідно, кращих рішень.

Як обрати тему для обговорення?

Тема для обговорення може бути визначена органом влади, який ініціює процес, але також шляхом консультації з громадянами та іншими зацікавленими сторонами у процесі обрання. Важливо, щоб тема була зрозумілою, чітко визначеною та може бути вирішена в актуальному часі. Тема, яка на даний момент є актуальною для громади, вимагає негайного рішення або стосується певної дилеми політик на місцевому рівні, надає громадянам можливість ґрунтовно допомогти місцевим посадовим особам, які долучені до розробки політик.

Чим ці процеси відрізняються від звичайного процесу публічних консультацій?

Випадкова вибірка громадян робить процеси дорадчої демократії більш репрезентативними, ніж звичайні публічні консультації, під час яких часто залучаються одні й ті ж самі групи населення. Це також означає меншу кількість громадських активістів, які не завжди є представниками думки більшості населення. Зустрічі починаються з етапу ознайомлення з темою та презентацій експертів та представників неурядових організацій. Оскільки це займає багато часу, є можливість ретельно вивчити тему та розробити якісні, актуальні та надійні рекомендації щодо політик. Дорадчі методи роблять місцеву представницьку демократію більш стійкою, підсилюючи вплив громадян на процес розробки політик.

Приклади гарних практик

Асамблея громадян, м. Мостар (Боснія та Герцеговина)

У тісній співпраці з міжнародними та місцевими експертами з дорадчої демократії була створена команда, завданням якої було підготувати та провести першу Асамблею громадян у м. Мостар та в цій частині Європи. Під час робочої групи із зацікавленими представниками громадянського суспільства було визначено шість потенційних тем, які пізніше скоротили до трьох після консультацій з

політичними лідерами та адміністрацією міста. Головна тема була обрана шляхом підсумкового голосування 250-ма громадянами, які подали заявки на участь у зборах. Перша Асамблея складалася з 47 громадян.

Обговорення тривали сумарно шість днів протягом тижневих вихідних липня 2021 року. Перші три дні були присвячені ознайомленню з обраною темою – забезпечення чистоти та ремонт місць громадського доступу в місті – завдяки експертам та зацікавленим сторонам. На наступному етапі громадяни ідентифікували, на їх думку, основні пріоритетні завдання, які потребують вирішення. В останній день громадяни презентували політичним партіям та посадовим особам свої рекомендації для отримання відгуків та пропозицій щодо додаткового розгляду. Наприкінці останнього дня проголосували та презентували 32 напрацьовані рекомендації для органів місцевої влади.

Після розгляду поданих рекомендацій міською радою було розроблено та одностайно затверджено план дій для їх виконання. Триває підготовка проведення Другої Асамблеї. Ініціатива впроваджена за підтримки Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи.

Дорадчий процес в Ауд-Хеверле (Бельгія)

Ауд-Хеверле – сільська громада з населенням близько 11 000 мешканців, значну частину території якої займає великий ліс. Це ідеальне місце для туризму та відпочинку, яке приваблює людей звідусіль. Місцева адміністрація прагнула переглянути план розвитку території, що мало б суттєвий вплив на екологічну та економічну ситуацію, а також транспортний розвиток села. Подібні рішення значною мірою виходять за

часові рамки виборчого циклу і мали б тривалий ефект протягом наступних десятиліть.

З огляду на це місцева рада вирішила використати партисипативний метод, який би дозволив врахувати одночасно всі довгострокові виклики, інтереси зацікавлених сторін, багаторівневості проблеми та залучення громадян, які не були членами зацікавлених груп населення. Тому було прийнято рішення про дорадчий процес, в якому громадяни, які будуть долучені до розробки головного плану розвитку території громади, обиратимуться шляхом випадкового вибору через жеребкування. Всі зацікавлені сторони та політичні партії також брали участь в процесі.

Міська рада обрала групу з 50 осіб та сформувала Асамблею, назвавши її «Форум свіжої води майбутнього» за темою природних ресурсів місцевого лісу. Рекомендації були поділені на п'ять категорій, громадяни Асамблеї могли проголосувати анонімно за будь-які з рекомендацій. Міська рада врахувала рекомендації та передала їх компанії, якій поставлено завдання розробити головний план розвитку території громади.

В ЧОМУ ПЕРЕВАГИ ДЛЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ?

Головною перевагою організації дорадчого процесу для органів влади є можливість дізнатися громадську думку із запропонованої теми та розробити найкращі рішення через ретельне вивчення в процесі обговорення такої теми та обміну різними думками, а також оцінку напрацьованих можливих рішень проблеми. Дорадчі процеси забезпечують ретельно розроблені рекомендації, які органи влади можуть враховувати в своїх рішеннях, оскільки вони дають можливість висловити свою думку випадково обраним пересічним громадянам замість тих, хто сам завжди активно долучається, що сприяє зменшенню поляризації в певних сферах політик.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

У березні 2022 року, під час 42-ї Сесії, Конгрес ухвалив Звіт [«Поza виборами: застосування методів дорадчої демократії в муніципалітетах і регіонах Європи»](#), який пропонує принципи для муніципалітетів і регіонів, проілюстровані тематичними прикладами на місцевому та регіональному рівнях. Конгрес закликає до подальшого впровадження дорадчих методів на всіх рівнях врядування, визначаючи конкретні питання, де ці механізми можуть сприяти під час процесу прийняття рішень. У ньому наголошується на необхідності планування всього процесу, виділяти необхідний час для залучення громадян та, зокрема, визначати справедливі критерії відбору учасників.

Дорадчу демократію, як інноваційний метод залучення, просуває в Україні Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи в рамках проекту «Посилення багаторівневого врядування, демократії та прав людини на місцевому рівні в Україні». Проект реалізується на підставі Плану дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та реконструкція» на 2023-2026 роки шляхом сприяння розбудові інклюзивних, сталих і прозорих органів місцевого самоврядування.

Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи
www.coe.int/congress-cooperation

Офіс Ради Європи в Україні
www.coe.int/kyiv

План дій Ради Європи для України 2023-2026 роки
www.coe.int/en/web/programmes/ukraine

www.coe.int/congress

Рада Європи є провідною правозахисною організацією континенту. До її складу входять 46 держав-членів, зокрема всі члени Європейського Союзу. Конгрес місцевих та регіональних влад є установою Ради Європи, відповідальною за зміцнення місцевої і регіональної демократії в 46 державах-членах. Маючи у своєму складі дві палати – Палату місцевих влад та Палату регіонів – і три комітети, об'єднує 612 обраних представників, які представляють понад 130 000 місцевих та регіональних органів влади.

УКР